

TELEGRAFUL ROMÂN

Nr. 67. ANUL XIV.

Telegrafulu este de doue ori pe septemana: joi si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la espeditor'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catre espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a. car' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

tru provinciile din Monarchia pe unu anu 8 fl. era pe o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Sabiu, in 25 Aug. (6 Sept.) 1866.

Inseratele se platescu pentru inteia ora cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua ora cu 5 1/2 cr. si pentru a treia repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Evenimente politice.

Sabiu in 24 Augustu.

Schimbarea ministeriului, séu mai bine reformarea acestui'a, prin repasirea unor'a si intrarea altor'a, érá in dílele din urma la ordinea dílei. De missiunea dlui de Mensdorff o tineau multi de fapta implinita asemenea inlocuirea acestui'a prin bar. de Hübner. Acum se spune ca Mensdorff remane in postulu seu.—

Despre ministeriulu ungurescu cu Senyeyi in frunte, dupa aceea cu Lonyai si Urmenyi etc. cá membri se facea vorba, ca pe marti'a trecuta trebuie sa fie denumiti. Pána acum nu avem sciri positive in asta privintia. Unele dintre foile vieneze iau numai cu reserva acésta scire. Altele afirma ca in principu este acceptatu ministeriulu ungurescu si ca denumirea lui este amanata numai pána atunci, pána candu regimulu va castigá convingerea, ca barbatii din partid'a lui Deák voru compune unu elaboratu despre afacerile comune, carele sa se póta primi in Vien'a. Candidatii ministeriului se díce ca suntu toti de nationalitate magiara.

In fati'a acestor'a Pesti Napló afla de bine sa dechiare, ca nici comisiunea de 67 si nici parlamentulu ungurescu nu se voru abate dela sustinerea legiloru din 1848, cá conditiuni de transactione.

In unele cercuri nu suntu binevedute persónele desemnate pentru ministeriu, pentruca suntu din partid'a vechia conservativa. Altii se indestulescu si cu unu atare ministeriu, pentruca vedu intr'ensulu realizarea principiului. De altmintrea acesti ministri suntu priviti de cesti din urma numai de berbecii cu carii sa se sferme murulu pentru a intrá in dorit'a stare constitutiunala.—

Majestatea Sea imperatés'a in urm'a colerei ce s'a ivitu si in Bud'a-Pest'a va parasi in curendu Ungari'a (au parasit'o) si dupa cum cetimu spre a nu reintórce curendu. Totu felulu de ovatiuni si manifestári cu ocaziunea calatoriei Majestátiei Sele suntu deprecate. —

W. Ztg. publica operatulu de pace ce contine 14 articuli, cari reguléza starea politica si finantiala a Austriei fatia cu Prussi'a si Germani'a, asemenea si protocolulu pentru schimbarea prinsiloru in resbelu.

Trapele prussiane se gata de plecare si in 5 Septembre voru si incepe a se pune in miscare cátra patri'a loru.

Din cas'a deputatiloru din Berlinu inregistrámu pre scurtu siedinti'a unei comisiuni, care are de a face cu incorporarea Hannoverei Nassaului etc. Conte de Bismarck a facutu in siedinti'a amintita unele descoperiri interesante pentru situatiune. Din descoperirile aceste se vede, ca populatiunea tieriloru invinse nu are pofta de a fi incorporate la Prussi'a. Regimulu prussianu nu se crede siguru de acuzitiunile (castigurile) sele si de aceea cáuta cu ori si ce mijlóce sa-si asigure incorporárele mentionate in tempulu celu mai scurtu. De insemnatu suntu cu deosebire cuvintele ministrului presiedinte prussianu rostite cu acésta ocaziune. Elu díce: „Noi trebuie sa avem mare fóme de putere si unitate natiunala, si sa nu intrebámu multu de modulu, cum are sa se servésca prándiulu.“

In legatura cu acésta descoperire sa mai adaugemu si scirea despre o resolutiune a camerei a dóu'a din Bavari'a, pentru alaturarea mai de aprópe lângá Prussi'a si acésta din motivulu unitátiei natiunale. — Despre negociáriile intre Prussi'a si Sassoni'a se díce ca regele cestei din urma s'a determinatu a se invoí cu conditiunile prussiane, celu putinu in cele esentiale. Care si cum suntu conditiunile, va fi de ajunsu ca sa insemnámu, ca suntu fórté multe semne, ca trupele prussiane nu au de cugetu a desiértá Sassoni'a, ci se asedia pe tempu mai indelungatu acolo.

Rus si'a se pronuntia prin diurnalulu de St. Petersburg asupr'a politice de fatia, ca pretensiunea ei de a se impartasi la regularea referintieloru europene nu fu sprijinita de celelalte puteri si asiá solidaritatea Europei este delaturata chiaru de cátra acei'a, cari au fostu intemeiat'o. Deci pe viitoriu avendu Russi'a actiune libera, dens'a va avé de cinosura numai si numai interesele ei natiunale.

Despre Franci'a se scrie din Berlinu ca armárele ei se constatéza si pe cale oficiósa. Imperatulu Napoleonu au avisatu 80 milióne franci pentru cumparaturi si fabricári de puscii cu acu aprindiatoriu si de tunuri cari se incarca pre dinapoi. — Ministeriulu s'a schimbatu. —

In Angli'a a fostu in dílele trecute o manifestatiune populara póte nemai audita. La 250,000 de ómeni s'a adunatu spre a luá parte la unu meeting. Ministeriulu trecut adusesse in parlamentu unu proiectu de reform'a legi electorali, dupa care sa fia indreptatiti la alegeri si clasele lucratoriloru, dar nu cá pána acum numai acele ale datatoriloru de lucru. Proiectulu acest'a au fostu respinsu de camer'a comuniloru cum se díce pe acolo, séu cea de josu séu a deputatiloru, trase dupa sine caderea ministeriului Russel-Gladstone si mijloci venirea la putere a ministeriului Derby. De atunci au fertu in poporulu englezu nemultiamirea pána in 28 Augustu candu si-a facutu ventu prin adunarea susu amintita. Nici plóia, nici nimic'a nu au descuragiatu pre poporu, ci au statu fatia la desbaterile ce s'a petrecutu sub ceriulu liberu si in fine au conclusu: sa dea unu votu de neincredere casei deputatiloru, dechiarându-i, ca ea, de candu au datu votu de neincredere ministeriului, care ia propusu reformarea legi electorali, nu mai representa poporulu. —

Intorcendu-ne spre orientu lucrurile acolo se incurca. Insula Candia (vedi nr. 65.) este inca in ferbere. Detaiuri sa asteptámu dele viitoriulu celu mai de aprópe.

Din Romania'a se spune ca caletori'a Principelui Carolu pána la Iasi fu o caletoria de triumfu. Se scrie la foile vieneze, ca in Iasi va avé Principele intalnire cu unu tramisu rusescu, ca sa negocieze despre conditiuni de casatoria cu principes'a de Leuchtenberg.

„W. Abdp.“ are o coresp. din Bucuresci despre reducerea armatei, despre lips'a finantiala s. a. Coresp. spune ca Amptoiatii de 8 luni (!) nu-si primescu lefile, mai departe ca regimulu au venit insusi la convingerea, ca suntu de lipsa mesuri reformatóre in tóte si ca sustinerea pácei e unu ce neaperatu de lipsa. Alegerea lui Ioann Ghic'a, esprincipe de Samos, de ministru e unu semnu de bunele intentiuni ale regimului. Cerculariulu ministrului pomenitu va decentralisatiune in administratiune. Respectarea drepturiloru si libertátiloru tuturor claselor, díce ministrulu, suntu mijloculu celu mai siguru prin carele póte unu regimu statorí o ordine durátore. Numai pacea si ordinea potu aduce o imbunatatire a tieriei atátu de sguduita in interesele ei materiale si morale. Delaturarea abuseriloru, ordinea in finantie, inaintarea agriculturii, imbunatatirea si imultirea mijlóceloru de comunicatiune suntu cele mai neaperate lucruri pentru tíera. —

Lupt'a marina dela Liss'a.

(Capetu din nr. tr.)

Iuliu 19 1866.

Póte nainte de a ajunge acésta epistola la voi telegrafulu ve vá anun-ciá o invingere a flotei si luarea Lissei. Acésta insula se numesce Gibraltarulu márei adriatice, ea domnesce tiermurele orientale alu acestei mári, precum domnesce insula Tremitti malulu celu apusénu. Francesii si Englesii— pre tempulu resbelului Republicei si alu imperiului se luptara multu pentru domnirea preste acésta insula. Pre Francesii ia costatu multu sange si viéti'a unui generale. Cine nu cunoşce insemnatatea de a posse-de acésta insula, precum si securitatea acestui pemu pentru Itali'a? Flot'a nóstra acum érá dómn'a adriaticei. Candu in 27 Iuniu, Tegetthof observa ca noi voimu a lu atacá. Flot'a austriaca nu cutediá a se departá mai multu dela Pol'a si Fasana. Ocuparea insulei Liss'a ni va asigurá acésta domnire si pre venitoriu (urméza descrierea luptei din 18 vedi mai susu.)

Mai tardiu aflaramu ca garnison'a din Liss'a numera 2500 feciori (?) si e fórté bine armata (?). Flot'a nóstra avea sa incépa ataculu de trei párti: amiralulu Vacca sa atace Comisa carea e aperata de 2 baterie. Albini sa debarce la la Manego, carea asemenea e aperata de 2 baterie.

Amiralulu comandante Persano cu alu 4-lea despartimentu avea sa atace Portulu „S. Giorgio“ aperatu de 4 Forturi si 2 baterie. La 11 1/2 se incepu ataculu, si tñu fára intrerumpere pána la 7 óre sér'a. Pre la 2 óre unu magazinu de pulbere de alu inamicului sborá in aeru.— dupa 1/2 óra alu doilea si cu elu restulu Fortului si bandier'a. Pre la 3 óre — tunurile din S. Giorgio— fura stricate si aduse la tacere.

A ve descrie curagiulu si entusiasmulu austriaciloru e cu neputintia. (Urméza mai multe orduri ce nu se potu descifrá.) Austriacii erau demni de amiratu, de 3, 4 ori se into rceau in deretru adunându-se si respundiendu, . . . si numai unu minutu de interdiamu ei se a duna u iarasi in giurulu baterieloru parasite.

In unu tempu anumitu „Re d'Itali'a“ a trebuitu sa se apropia pána la 400 metri de malulu Fortului, de unde deschise lupt'a prin tunurile—

armstrong și alte tunuri. 107 de canonade amu datu a-supra Fortului. Ve asicuru ca acést'a erá o musica minunata, in urm'a cărei'a tunurile și bastionele ni dau aspectulu unei grame de ruine. Puscaturile din partea austriaciloru erau indreptate de minune. Granatele loru (le loro granate ballavano una rida infernale intornu al cassero di poppa) faceau unu saltu infernale in giurulu părții dinapoi a naiei unde erá postulu meu. De-si năile năstre fura ferecate, durere avuremu si noi unii plagiti și multi morti.

(Epistolele deput. C. P. Boggio adressate cătra mnlstrulu Depretis semena multu cu cele impartasite, de aceea ne marginimu a estrage numai cele ce se referesca la apărarea Lissei. Elu dice: „Trebuie sa recunoscemu bravur'ace a desvoltatu-o inimiculu intru apărarea Lissei, nici ruina fortului, nici demontare tunurilor, nici esplosiunea magazineloru, nimicu— nu l'a potutu descuragiá !)

(Telegramu.) Comand'a insulei Liss'a.

Trei năi ferecate ataca bateri'a Comis'a, — 4 fregate de lemnu bateri'a Manego. — Dupa cate-va impuscature 10 năi ferecate și 12 de lemnu se trase cătra portulu Lissei, — năile de lemnu luara pusetiune in afara de distanti'a impuscărei, 10 năi ferecate de la 11 ore nainte de amedi continuara foculu contr'a intarituriloru Lissei pâna la 4 ore magazinulu bateriei Schmidt exploda, și ea deveni neapta de lupta. Fortulu Giorgiu angajatu in restempu de 6 ore cu tôte năile inimice ferecate— și oprí foculu din caus'a perderiloru celoru mari, — 4 năi ferecate se incercara a fortia fortulu și un'a ajunsese la inaltimea bateriei Zupparina*), dar acést'a impreuna cu bateriele Wellington și Madona le respinse. Lupt'a neintrerupta contr'a bateri'a Wellington pre la 8 ore sér'a se finí cu desiertarea de trei proiectile de tréscu din bateri'a Wellington. Fortulu Giorgiu suferí multu, acf in Mamul'a, Bentink și Zupparin'a fura stricate câte-va tunuri, 83 fetiori morti și raniti. Portarea trupei amirabile. Inimiculu si-a luat pusetiune in departare de 8 miluri de Liss'a, lupt'a de sicuru o va renoi sum gat'a la aceea. Vaporulu belicu „Egito“ se cufunda. Inimiculu stricá telegrafulu dela Lesin'a.

Liss'a 18 Iuliu 1866.

Comand'a insulei Liss'a — cătra comanda generala din Zara.

In 19. la 7 ore trei năi ferecate și o fregata de lemnu atacara fortulu Giorgiu, care li respunse. Pre la 8 ore cele trei năi ferecate se departara spre Nord-vest, Fregat'a de lemnu d'alungulu malului spre Comis'a. Intre 9¹/₂ și 10¹/₂ ore mai multe fregate de lemnu deschisera unu focu concentratu cătra fortulu Giorgiu. Pre la 4¹/₂ dupa prandiu 4 năi ferecate incepura unu focu infricosiatu contr'a fortului Giorgiu, Bentink, Wellington și Zupparin'a, cari li respunse. Pre la 5¹/₂ se mai mari lupt'a cu foculu din mai multe fregate de lemnu; 4 năi ferecate cari — din departare de 600 pasi bombardau bateri'a Madon'a fortiara portulu. — Madon'a ajutata de Wellington li respunse. Năile năstre ferecate dintre cari un'a fu arsa, ear alt'a tare stricata— fura puse in retragere. O debarcare incercata la Gradacu și Chiave fu respinsa, alt'a la Comis'a nimicita. Optu fetiori fura raniti, mai multe tunuri stricate, tôte intariturele pâne la Madon'a, Zupparin'a și Robertson suferira multu, dar se reparara si pentru asta data earasi suntu apte spre apărare. Garnison'a e entusiasmata.

Diece năi ferecate, 2 monitoare, 14 vapori de lemnu, între cari 4 cu trupe de desbarcare — formau puterea inimica.

Incercarea de debarcare la Stupisce in 20 Iuliu 4¹/₂ ore dimineti'a fu nimicita. La 10³/₄ ore batali'a marina.

Liss'a 21 Iuliu 1866.

Ursu m. p.

Ordinulu comandai insulei și fortaretiei nro 202 d. 21/7 1866.

Un'a flota inimica poterica si-a desvoltatu tóta puterea, spre a cuceri insul'a pre carea M. S. Imperatulu vi-a incredintiat'o spre apărare. Curagiulu și perseveranti'a vóstra in sa au respinsu colosulu celu de fieru, care— radiematu pre debelet'i'a poterei năstre— sperá invingere. Voi— de dupa apărările cele debile de pétra, cu putine arme— ati sustinutu victoriosi lupt'a cu flota inimica preponderante prin năile ei ferecate și mai mari și in calibru și cu numerulu pâna candu flota năstra navalí asupr'a ei cu cutesantia și scrise cu sangele eroiloru in istori'a Austriei acésta lupta gloriósa.

Eu cá martore alu perseverantiei lucrăriloru vóstre pre cari nu le putura debelá nici chiaru cele mai mari neajunsuri— vinu a ve esprime multumit'a ce o meritati pentru inaltulu vostru servitiu, rezervandu-mi a face cunoscutu Maj. Sele Imperatului pre cei mai bravi dintre bravi.

Osteni! Veniti, sa intrebuintiamu dilele de repausu— ce flota năstra cea cutediatore, ni le-a castigatu cu greutate— spre a ne intari și asicuré contr'a nóueloru atacuri, cá si aceste sa se franga, și asiá sa justificámu cu superbia incredintarea ce a pus'o in noi prégratiosulu nostru Imperatu și Domnu. **)

Liss'a 24 Iuliu 1866.

Br. Davidu Ursu m. p. colonelu comandante alu insulei și fortaretiei.

Praes. nr. 990 Generariulu comandante L. M. camp. Philippovich cătra comanda insulei Liss'a.

*) Giorgiu, Wellington, Bentink, Zupparina și Madon'a suntu numele fortificatiuniloru.

**) Succesulu invingerei lui Tegetthof ede a se ascrie mai alesu impregiurării, ca flota italiana — in urm'a asediului contr'a Lissei— acum erá ostentata, candu o ataca Tegetthof; prin urmare invingerea aceea este mai multu meritulu dispusetiuniloru observate din partea comand. insulei Liss'a Br. Davidu Ursu. Red. Conc.)

Amu primitu dela M. S. urmatoriulu telegramu :

Faceti cunoscuta recunoscinti'a Mea bravei garnisónei din Liss'a. Aceptu propenerile ei in privinti'a celoru ce s'au destinsu.

Sum ferice a ve poté avisá aceste.

Praes. nr. 487.

Gener. comand. LM. camp. Philippovich cătra majorulu gen. cavaleru de Schönfeld Spalato.

Ve recercu a inaintá urmatoriulu telegramu la Liss'a :

Comandantelui si garnisónei din Liss'a. Din inima vinu a salutá brav'a garnisóna si acceptu reportu mai deaprobe spre a poté face cunoscute M. S. bravurele acelei'a si a lu rugá pentru recunoscere.

S a b i i u 25 Aug. Conferintie invatietoresci s'a tinutu aici Dumineca, Luni și Marti, cu invatietorii din tract. prot. alu Sabiului I. și tract. prot. alu Mercurei. Amu dorí sa putemu publicá mai pre largu despre decursulu loru.

B r a s i o v u 13 Augustu. Cetatea năstra este cam spariata din caus'a bólei orientale, care s'a facutu cá óspe și pre la noi. Asta bóla cu nume de cholera ne secerá in dilele aceste mai multi cetatieni. Spaim'a ei, cá pentru ori care óspe reu, au adusu pe o multime de ómeni la patu, și mai cu séma dela patru dieci de ani in susu; jumetate din cei bolnavi nu suntu de cholera ci de fric'a ei. Cu tôte acestea nu e a se luá lucru pe usioru candu moru câte 15 pe di, cá eri și alalta eri; so in templá in sa și casuri de pre celu care'lu vorbise lumea ca e mortu, i'lu vedi mai târdiu pe ulitia ridiendu.

Suntu triste și intemplările aceste ivite pre la noi dara sa dicemu: Ferescane Ddieu de mai reu, pentruca acést'a fu lapte cu pasatu pre lângă cele ce suferira vecinii nostri și alti ómeni din orientu, de unde a si venitu acestu óspe. Credemu ca Comisiunea européna de medici care lucra in Constantinopole va casá reulu dela redacina.

Pâna un'a alt'a in sa sa ingrigimu si noi incátu ne stá in putintia. Si ce se atinge de poporulu nostru apoi ne adresámu cătra preotime, care ori si cum e sentinel'a năstra cea mai sigura și o recercámu sa priveghieze, asupr'a poporului, sa-i fia la indemana cu ajutoriulu ei, si sa-i esplice mesurile date de cătra inaltulu Governu regiu in privinti'a acést'a. O alta mesura sanitaria, la care ori ce preotu are sa-si dea concursulu seu, e la casuri triste, privighiarea asupr'a sapărei mormintelor. Va sa dica sa stăruiésca ca acele sa fia afunde de ajunsu. Inainte de tôte sa nu se sfiasca de cei bolnavi, ci sa-i mangaie, căci prin acést'a mulcomesce chiaru și frica celoru ipocondrici, cari se bolnavescu mai multu de frica.

P o i a n a (Scaunulu Mercurei) in 15 Augustu 1866.

De candu apare „Telegr. Rom.“ fórte putine corespundintie amu cetitu din acestu Scaunu, putine dicu, ca fatia cu multimea poporului și a intelegintiei române, mai multe s'aru fi cuvenitu sa apara, de ore ce si subt pólele acestei părți ale Carpatiloru au inceputu poporulu a-si cunósce misiunea sea, a-si cunósce venitoriulu carele i stá inainte, unu venitoriu mai ferice, de cum au avutu antecesorii lui. De aceea speru ca onoratulu publicu alu „Tel. Rom.“ nu va fi cu nepatientia, a ceti câte-va renduri si din comun'a năstra Poiana, dintr'o comuna curatu romána, si care numera mai bine de 5000 de suflete. Inca in diu'a Schimbărei la fatia a Dlui, in care di s'a serbatu cu mare solemnitate si diu'a natale a Maj. Sele, facendu-se rogaciuni pentru sanetatea Imperatului nostru, dupa finirea cultului ddieescu prin ocuventare fórte potrivita, făcú P. I. Manegutiu cunoscutu cumca in 15 Augustu se va serbá Iubileulu de o suta de ani a bisericei cei vechi, o serbare de mare insemnătate, pentru comun'a năstra. Acésta biserică de lemnu, tóta zugrăvita, au fostu pentru tempulu acél'a un'a din cele mai mari biserici române, in nesce tempuri candu poporulu nostru gemea sub asprimea altoru. In adevuru suprinde pre totu omulu anticitatea și positi'a cea romantica a acestei biserici, de unde se vede sumeti'a coróna a Carpatiloru, cari incungiuira frumós'a Transilvania. — Dearu fi disu cine-va la urdirea acestei biserici, ea preste 70 de ani, va sa aiba comun'a alta biserică, mai frumósă și mai mare, si care sa se póta asemená cu ori ce biserică romána din patria, si cumca va sa uree nrulu locuitoriloru pâna la 5000 de suflete și sa serbeze Iubileulu la cea vechia, s'aru fi parutu cu nepotintia. —

Tu di solena, cu căta ardóre te-au asteptatu poporulu Comunei năstre! — Inca in ajunulu acestei serbări, petrunsu de o di marétia, iluminá fiesce-care cas'a sea, iluminanduse totudeodata si ambele biserici, cari dau unu prospectu detotu frumosu privitoriului. In 15 Augustu inca in diori, pâna candu radiele sórelui nu straluceau preste vârfulu turnuriloru, cari erau infrumsetiate cu stindarde natiunale si imperatesci, resunetulu campaneloru vesteau acésta mare si rara serbare! —

Dupa finirea servitiului Ddieescu in ambele biserici poporulu dela biseric'a noua in fruntea a 2 preoti si a unui diaconu, dimpreuna si tóta tinerimea scolara cu invatietorii ei, mersera cu litiá pâna la biseric'a cea vechia, fiindu calea de ambe părți cu pomi verdí infrumsetiata, unde asteptau alti doi preoti, si unde apoi se facura slujba pentru cei morti, si pentru cei ce au edificatu acestu sântu edificiu, in nisce tempuri asiá de critici, — candu

au rabdatu și patimi pentru acestu locu sântu. — După acést'a se tinura 2 cuventări, un'a din partea parintelui I. Manegutiu, care vorbira despre serbatórea adormirei și despre hramulu acestei biserici, iara studintele de a VII clasa gimn. G. Tom'a cuventá despre Jobileulu de o sutá de ani, — ambe fórté potrivite serbárei, — cu care se finí solemnitatea. — Apoi urmara și unu prándiu splendidu la care luara parte clerulu bisericescu și mirenescu. — Aici se redicá toaste pentru Majestatea Sea, pentru Escelenti'a Sea Archiepiscopulu și Metropolitulu **A n d r e i u** Baronu de **S i a g u n'a**, — pentru prea demnulu nostru protopopu și asesoru la Cons. metropolitanu **P. Bodila**, — pentru comun'a și prosperarea ei, și pentru alte persóne demne. —

Dee atotopotintele cá sa póta ajunde acésta comuna, a putea serbá unu ast-feliu de Jubileu și la biseric'a cea nóua, — care este documentulu celu mai bunu despre inaintarea acestei comune, și despre simtiulu ce-lu pótra pentru biseric'a scóla, și religiune, cum și despre grigea pentru inaintarea acestor'a. —

N. O.

A r a d u in 1 Septemvre

Care e omulu poleitu? Ori ce societate, unde se tractéza cu onóre și crutiare, și unde necuviint'ia nu se descopere dintr'o data, se numesce politetia. Pe acéla lu numimu bine crescutu, care dela tóte acelea se refíne, ce vatema cuvenint'ia, fára a-i considerá priceperea și moralitatea, insa cucerirea prefacuta, nici de cátu nu se póte numi cultura. —

Omulu poleitu cu gustulu finu, din launtrulu seu onoréza dreptatea. Caracterulu seu arata o constántia și umanitate, nu e servulu vanitáti, ci demnitatea și-o pastreza cu seriositate și cu sirguintia. Purtarea sea între ómeni e veduata, și elu pretíutu, judecat'a sea drépta, observárele sele ascútíte și fundamentali. — Nu numai ca nu vatema pre nime, ci toc'm'a cu cea mai mare crutiare și pietate tractéza cu tóte celu imprejura. —

In acea societate, unde pe altii i batjocorescu, și i calumniéza, unde tempulu numai cu jucarea de cárti se petrece, nu se póte numi nimenea poleitu, pentrucá intr'acei nici o schinteia de geniulu perfectibilitáti nu stralucesce, — ce póte interesá pre omu cá omu; și ce póte fi in privint'ia-i pretíutu, numai acea póte fi obiectulu vorbirei in societate. — Frumosulu și glori'a ce mintea aduce, ce maiestri'a zidesce, ce sciint'ia nasce, ce diligint'ia și gustulu bunu perfectiunéza; acestea, suntú petrecerile societátíloru culte. Acelea societáti insa care numai despre maruntisuri se cugeta, și acea ce e mai ponderosu — onórea omenimei, gustulu și cunoscintiele sciintifice le tínu bagatele, nu suntú demni de societatea culta. —

S. F.

Principatele române unite.

B u c u r e s c i 18/30 Augustu.

„Ordinea“, a aparutu adi in Bucuresci.

Acestu diuariu va aparé, Marti'a, și Joi'a și Duminec'a, sub directiunea totu acelu comitatu care s'a constituitu pentru alegerile viitóre și a cáru epistola circularia și programa, redactiunea Romanului a reprodus'o intr'unulu din nr. trecute. In capulu noului diuariu se dice:

„Diuariulu „Ordinea“ apare sub directiunea unui comitatu compusu de dd. Lascaru Catargiu, George Cost'a-Foru, Printiulu Dimitrie Ghic'a, Aristid Pascalu, Printiulu Alessandru Stirbeiu, Manolache Costache și Constantinu Bráiloiu.“

Sub titlu „diuariulu nostru“ cá programa și profesiune de credintia, nóua fóia dechiara ca „nu va face nici un'a nici alt'a, fiindu ca dela 1859 pâna astadi s'au vedíutu prea multe programe și profesiuni de credintia.“

„Program'a nóstra, adauge comitatulu, este in titlu diuariului, și ne vomu margini numai a dá o esplicare cum privimu situatiunea nóstra politica și ce întielegemu prin cuventulu „Ordinea“ pusu in capulu foiei cá semnu de raliare.“

Acestu articulu, subscrisu de d. C. N. Brailoiu esplica ce este revolutiune și spiritulu revolutiunariu și ce întielege prin „Ordine.“ După revist'a politica vine unu articulu intitulatu Opiniunea publica, de d. G. Cost'a-Foru, in care face o revista a trecutului și da sfaturile ce crede ca trebue sa se faca in viitoriu. In revist'a diuarielorú vamú dá séma mai pre largu; aci dator'ia nóstra este a anunciá aparirea noului diuariu, și a-i urá isband'a cea mai deplina pentru fericirea Romaniei. —

In numerulu de eri facurámu cunoscutu ca Primari'a Capitalei n'a pututu inca nici sa incépa dresarea listelorú din cauza ca rolurile și sciintiele ce a fostu nevoita a cere dela autoritátile competinti nu i s'au tramisu nici pân'acum. Cum dar, după ce terminulu pentru reclamári se scurta de aci cu 11 díle, se voru putea face ele candu se va desfíntia cu totulú din cauza ca autoritátile n'au pututu tramite nici pân'acum sciint'ia ce li s'a cerutu de cátra Primarii și fára de care ele nu potú face listele electorale?

Monitorele de adi publica urmatoriulu comunicatu:

„Corpulu repausatului Anastasie Panu sosindu la Giurgiu guvernulu s'a grábitu de a luá mesuri cuvenite pentru depunerea sea in Catedral'a de acolo.

„In totu tempulu cátu va stá depusu corpulu in biseric'a, se voru face cuvenitele rugaciuni de morti, iara inmormentarea se va face Dumineca la 28 ale curintei, in Capital'a Bucuresci.

„Unu osebitu anunciu va aduce la cunoscint'ia publica, program'a ceremoniei funebre.“

„Romanulu.“

„Bugetulu armatei române. Cetirámu in Monitoriulu dela 23 Augustu referatulu ministrului armatei, jurnalulu consiliului de ministri și decretulu domnescu prin care se espune cum s'a redusú armat'a și cáta economia s'a facutu in bugetu.

Vedemu antáiú ca armat'a s'a redusú la cifr'a de 7651 ómeni; vedemu alu doilea ca cifr'a alocata pe cinci luni pentru acesti 7651 ómeni este de 11,286,545 lei, care facu pe unu anu întregu 27,087,708 lei. Acésta cifra cuprinde o credemu, cáci in referatu nu se esplica in destulu de bine, și mic'a suma ce se cheltuia cu dorobantii și granicierii; cari și chiaru ei au suferitu reductiune. In bugetulu anului 1865, acelu bugetu contr'a cáru'ia au strigatu toti, se vede 39,713,394 lei sum'a totale in care intra dorobantii și granicierii. Noi vomu scadé din acésta suma 5,607,040 lei dorobantii și granicierii, și va remané pentru armat'a regulata 34,106,454 lei. Acésta cifra erá destinata numai pentru armat'a regulata, și armat'a regulata se urcá la 14,000 ómeni. După nóuele reductiuni, sum'a totale destinata pentru armat'a regulata este de 27,087,708 lei pe anu, scade dorobantii și granicierii 3,809,751, pupa cum suntú redusú; remanu pentru armat'a regulata sum'a de 23,278,957 lei pe anu! și armat'a regulata se compune de 7651 ómeni adeca 7,018,746 lei mai putínu, și 6349 ómeni mai putínu decátu in bugetulu anului 1865. Asiá dara împártíndu la 7651 ómeni sum'a de 23,278,957 lei, ne costa fia-care soldatu aprópe 3100 totu întielegandu-se aici, adeca cu 600 lei mai scumpu soldatulupe anu decátu in anulu 1865, de-sí armat'a nu mai are astadi decátu o mia de cai. Cu 2000 lei mai multu decátu soldatulu rusu și cu 1709 mai multu decátu soldatulu germanu; in fine strainii potú sa afe, ca asiá s'a amelioratu economiele in armat'a romána, încátu cu 23,278,957 lei se tine o armata de 7651 ómeni!!! dintre cari cei mai multi suntú împártíti sluge (vistavoi); faceți si domni'a vóstra socotéla și diceti ce sciti, cáci noi nu mai scimu ce sa dicemu.

„Tr. Carp.“

Bibliograficu.

„Gramatic'a romana pentru clasea II., III. și IV. poporala și normala, lucrata după o sistema nóua, de N. I. Mihaltianu, Directore la scóla normala rom. din Rasinari. 3 fascióre, tiparite la Sabíiu in tipografi'a archidiecekana, 1866.“ —

Este afara de tóta indoiéla, ca cunoscint'ia limbei materne are sa fia unulu din obiectele de invetiamentu ale scólei poporale. Dar pe cátu este de mare consimtiementulu pedagogiloru in privint'ia lucrului insusi, pe atátu de mare e deosebirea lorú in privint'ia mesurii, pâna unde sa se mérga, si a modulu (metodulu), după care sa se purcéda la predarea lui in scóla. Tacu de astadata despre mesura, cáci întrebarea acést'a șingura aru dá materia de ajunsu pentru tractate întregi; ear cátu pentru diferitele metode, acelea pe lângá tóta diferint'ia lorú s'aru poté reduce, mai multu ori mai putínu, la dóue principale: la metodulu sinteticu și metodulu analiticu. Metodulu sinteticu, precum se scie, e acéla, candu invetiatoriulu, după-ce scolarii au ajunsu la óreare desteritate in cetire și scriere, trece cu ei la cunoscint'ia feluritelorú clase de cuvinte: substantivu, adiectivu, pronume, numeralu, verbu, și asiá mai departe pâna in fine, invetiandu scolarii schimbárele respective ale cuvintelorú după genu, numeru, casu etc. din regule — intru tóte după modulu invetiárei limbelorú mórté, d. e. alu celei grece seu latine. Celalaltu metodu, celu analiticu, presupune limb'a materna cunoscuta la scolari, și de aceea incepe nu cu regule, ci cu esemple vii, (nu cu „prácepta“ ci cu „exempla“) cu bucáti de cetire, cu constructiuni, desfácedu-le acestea in cuvinte și pe bas'a lorú invetiandu prin observare și imitare regulele schimbárei cuvintelorú, și astfel, — mai multu prin deprindere, decátu prin teorii și abstractiuni, cunoscint'ia limbei, adeca desteritatea de a întielege disele altor'a și de a infatisiá altor'a disele sele.

Acestea premise, nu va fi cu greu a pronuciá, ca in scólele nóstre incepátóre, atátu in cele capitale cátu și in cele simple poporale, s'au invetiatu pâna acum limb'a materna mai cu séma după metodulu sinteticu, de-sí poté ici colea unala seu altulu dintre invetiatori, luandu-si de modelu metodulu Becker—Wurst'iu in german'a, a cercatu a-lu transplantá acést'a și in scólele nóstre romanesci.

O astfelu de cercare avemú sa vedemu și in manualulu susu numtu, compusu de d. invetiatoriu și directoru la scóla normala gr. or. din Resinari, N. I. Mihaltianu, și DSea insusi voiesce a fi privita astfelu lucrarea sea, dicendu chiaru in titlulu eii, ca aceea este după o metoda nóua, va sa dica diferitóre de cea indatinata pâna acum.

Procederea DSele este pe scurtu cea urmatore. Gramatic'a se incepe in class'a II. Fundamentul e constructiunea intr'ega, dar simpla, cu subiectu, predicatu si respective si legatore. De aici se desfasiora substantivulu cu numerulu, articululu, genulu, casulu — totu in si prin esemple; apoi se trece la adiectivu, declinatiunea si comparatiunea lui; dupa aceea la verbu cu cele 3 tempuri principale: presinte, trecutu si fiitoriu; apoi la pronumele personalu, possessivu si demonstrativu; urmeza numeralulu definitu si nedefinitu, conjugarea verbelor in cele 3 tempuri principale si in cele 4 moduri (sententialu, interogativu (?), imperativu si optativu), si partea acest'a se incheia cu propositiunea simpla si contra, si cu o recapitulatiune asupr'a propositiunei simple cu felurile 3 soiuri de predicatu. Acest'a e partea I, fascior'a I. (41 pagine.)

Fascior'a II. (71 pagine), menita pentru class'a III, incepe cu propositiunea simpla, precum s'a tractatu aceea si 'n fascior'a I, cu remanere stricta pelanga subiectu si predicatu. Acest'a este autorulu stadiulu I. Stadiulu II se ocupa cu substantivulu mai pe largu (nume proprie, apelative etc.) precum si cu articululu masculinu, femininu si neutru (mestecatu), determinatoriu si nedeterminatoriu. Stadiulu III. privesce „verbulu dupa form'a si insemnarea lui“; stadiulu IV. adiectivulu; stadiulu V. declinatiunea subst. si adiect. cu privire amerunta la schimbările loru terminative; stadiulu VI prepositiunea cu casurile, ce pretinde; stadiulu VIII, „verbulu si form'a lui“, tote tempurile, apoi verbele auxiliare, form'a activa si passiva, si paradigme ale tutoru 4 conjugatiuniloru; stadiulu IX numeralulu cu speciele lui; stadiulu X. pronumele tote; stadiulu XI. verbulu subiectivu, obiectivu (intransitivu, transitivu) si reflexivu; stadiulu XII. adverbulu; stadiulu XIII. propositiunea simpla, compusa, contrasa. Cu o recapitulare a tuturoru 9 specielor de cuvinte se termina fascior'a II.

Fascior'a III. pentru class'a IV. (85 pagine) o asiu numi o recapitulatiune (insa in alta ordine), a celoru espuse in fascior'a I. si II., adaugendu-se la speciele de cuvinte si interjectiunea, si incheiandu-se totulu prin o espunere a elementelor de Sintaxa. (Va urmá.)

V a r i e t á t i.

*. Din o epistola privata dela Hatiegu scótemu urmatorele: „Majorulu Ioann Novacu de Hunyád, pe care lu credea lumea de mortu, in urm'a lovirei dela Königgrätz, — respective la Chlum, e acum deplinu sanetosu si merge a-si ocupa postulu. Au scrisu batrenulu seu tata aici la Hatiegu.“

**. (Soldatii nostri.) Doi Austriaci, siediendu intr'e beraria, in Trübau, fura insotiti de unu oficieru betranu prusescu, cu care incepura a vorbi fara reserva si despre batai'a dela Königgrätz. Oficierulu disse, ca Austriacii sa nu faca imputari soldatiloru sei, candu se voru intorna, caci pan' la 4 ore Prusii au fostu batuti si perduti de jumetate, candu deodata zarira o ero-re mare in aripa stanga a Austriaciloru, si aflandu o spartura printre sifururile loru, i apucara in coste si din spate. Oficierulu acest'a necunoscutu fusese gener. Steinmetz, care le mai disse la despartire, ca artileria si venatorii austriaci au facutu Prusiloru mai mari pagube, decâtu puscile cu acu ale Prusiloru Austriaciloru.—

**. Din Oppeln se scrie (30 Aug.) ca acolo au si ajunsu sum'a de 10 milioane de taleri platiti din partea Austriei, Prussiei. In 8 zile au sa sosésca si celelalte 10 milioane. Bani si soti pana acum constau din taleri de argintu, asediati in 718 buti, de o greutate de 4112 mági.

**. (Serbatore nationala.) Poporulu serbescu din Austri'a a serbatu in septemán'a trecuta in Neoplant'a o serbatore nationala, fiindu adunata acolo „Matic'a“ serbesca (Asoc. literaria), reuniunea teatrului serbescu si unu „congresu“ de studinti serbesci. —

(In sul'a C a n d i ' a). Acest'a insula se afla in marea mediterana spre média di resaritu dela Greci'a si e puntea asiá dicendu dela cest'a din urma si dela Itali'a spre Asi'a. In tempurile cele mai vechi sa se fi chiamatu si Idai'a, dupa aceea „Cret'a“ (in cartile bisericesci „Critu“). Turcii o numescu Kired séu Icriti. Fertilitatea (rodire) si clima precum si situatiunea insulei o aru face locul celu mai placutu, deca regimulu turcescu nu aru impedeá prin administratiunea sea cea ticalósa si agricultur'a si industri'a si chiaru si unu comerciulu mai viu. Locuitorii insulei, pre langa tote insusirile cele bune ale acesteia, ducu lipsa chiaru si de mijlocele neapere de lipsa pentru traiu. Locuitorii insulei suntu in cea mai mare parte greci si pre tempulu domniei Greciloru numerau 1,200,000. Astadi abia ajungu la 200,000. Decrescerea populatiunei se pote ascrie revolutiuniloru celoru multe de care fu bantuita insula. La an. 823 cadu in manile Turciloru. In an. 1204 o cumperara Venetianii dela turci cu 30 de punti de auru. Mai tardu o luara genovezii dela Venetiani si dupa aceea cesti'a dela ceia. In an. 1667 iera cadu in manile turciloru. In sul'a a 18-a o ocupara rusii in sa numai tempu forte scurtu. La 1821 au luat locuitorii parte la revolutiunea grecésca. In urm'a unui

tratatu, inca nefiindu revolutiunea grecésca terminata, veni in posesiunea lui Mehemet Ali, vice reg. Egiptului (1833). Mehemet fu in sa reu vedutu de locuitorii se sustinu in posesiune pana la 1840, candu insula iera veni in manile Turciei. De atunci in co-ce au mai cercatu locuitorii in mai multe renduri a deveni neaternatori in sa desiertu. Sa asteptamu sa vedemu cari voru fi rezultatele miscariloru de acum.

**. Va apare in lun'a lui Septembre a. c. Dictionaru Portativu germano-romanu. Pretulu unui exemplaru va fi de 5 sfanti. Cumperatorii a mai multoru de 100 exemplare voru avea unu rabatu de 25%, in sa numai catra bani gat'a. Comandele se voru adresa subsemnatulu in tipografi'a Ioann Weiss, la Bucuresci. Theocharu Alexi, Editoru.

Nr. 14—1 Publicare de concursu.

Amesuratu Conclusului adusu in siedinti'a II. a adunarei gen. a Asoc. tranne romane, tinuta la Alb'a-Iuli'a in 29 Augustu c. n. a. c. p. VI.; subscrisulu Comitetu alu Asoc. publica prin acest'a concursu pentru 2 stipendia de cate 300 f. v. a. pentru 2 ascultatori de preparandia in Pra'g'a (in Boemi'a) dimpreuna cu spese de drumu a 50 fl. v. a. pentru unulu.

Terminulu concursului se defige pre 25 lui Septembre dupa cal. nou. a. c.

Competentii la aceste stipendia, au sa-si tramitia pana la susu numitulu terminu la Comitetulu Asociatiunei tranne, concursele loru prevediute cu urmatorele documente: a) Atestatu de botezu; b) Testimoniu, ca au depusu esamenu de maturitate cu calculi buni. *)

Din siedinti'a Comitetului Asociatiunei tranne romane, tinuta la Sabiu in 4 Septembre c. n. a. c.

Nr. 15—1 Publicare de concursu.

In urmare si in intielesulu conclusului Adunarei generale a Asoc. tranne tinute la Alb'a Iuli'a in 28 29 Aug. a. c. siedinti'a II p. VI subscrisulu Comitetu publica prin acest'a concursu pentru:

Patru stipendii, si anume: 3 de cate 100 f. pentru trei ascultatori de drepturi in Pest'a si Vien'a, si unulu de 80 f. pentru unu ascultatoriu de drepturi in patria. Terminulu se defige la acestu concursu pre 26 Sept. c. n. a. c.

Aspiratorii la susu numitele stipendii, voru ave pana la defiptulu terminu asi asterne la Comitetulu Asoc. tranne, petitiunile se prevediute: a) cu atestatu de botezu; b) cu testimoniu scolicu despre progressulu in studia, cum si despre portarea morala, in urma c) cu testimoniu demnu de credintia despre lipsirea midilóceloru materiale spre a pote continua invetiaturile. *) **)

Din siedinti'a Comitetului Asoc. tranne romane tinuta la Sabiu in 4 Septembre. 1866.

Nr. 16—1 Publicare de concursu.

In urmare conclusului adusu in siedinti'a II p. VI. a Adunarei generale a Asoc. tranne romane tinuta in 28 si 29 Augustu c. n. a. c. la Belgradu, Comitetulu Asoc. tranne, publica prin acest'a concursu la unu stipendiu de 300 f. v. a., destinatu pentru unu tineru romanu, carele se va consacra studieloru tehnice.

Terminulu concursului se defige pre 25 Sep. dupa c. n. a. c. Concurrentii la acestu stipendiu au de a-si tramite pana la susu numitulu terminu la Comitetulu Asoc. tranne resp. concursele prevediute si instruite cu tote documintele necesarie si resp. a) cu atestatu de botezu; b) cu testimoniu bunu de maturitate, cum si cu documentu demnu de tota credintia, despre lips'a de midilóce. *)

Din siedinti'a Comitetului Asoc. tranne romane tinuta la Sabiu in 4 Septembre 1866.

*) Celelalte jurnale romane inca suntu rogata a reproduce in colonele se aceste Concurse.

**) Si acei tineri, cari s'a bucuratu in anii precedenti de vre-unu stipendiu alu Asoc. suntu detori a-si tramite resp. concurse prevediute cu documintele necesarie.

Nr. 13—1 Concursu.

Pentru ocuparea a doue posturi de invetiatori la scol'a comunala din Sesciori Protopresbiteratulu S. Sabesului se deschide concursu, cu care statiuni suntu impreunate urmatorele emoluminte, si anume: pentru statiunea I—iu unu salariu anuale de 150 f. v. a. cuartiru si lemne de incalditu pentru statiunea a II 105 f. v. a., cuartiru naturalu si lemne de incalditu.

Doritorii de a ocupa aceste statiuni se binevoiésca a asterne petitiunile scrise cu man'a loru, si prevediute: 1) cu atestatu de botezu; 2) cu atestatu despre absolvarea cursului pedagogicu séu teologicu, si cumca sciu cantările si tipiculu bisericescu—Prea onor. Scaunu Protopresbiterale gr. or. din Sabesiu celu multu pana in 15 Septembre a. c.— Sesciori in 10 Augustu 1866.

Comitetulu Parochialu gr. or.

Indreptare. In Cor. dela Fagarasiu de dto 27 Aug. 1866 nr. 65 s'a tiparitu reu pasagiulu: „fara a se fi folositu decâtu de mic'a esecutiune militara“; e de a se indrepta: „fara a se fi folositu catu de mica esecutiune militara.“